

РЕЗЮМЕТА

на научните публикации на ас. д-р Гертана Димитрова Йорданова,
за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент”,
професионално направление 9.1. Национална сигурност (Противодействие на
изпирането на пари и финансирането на тероризма и пролиферация),
обнародван в ДВ, бр. 81 от 11.10.2022 г.

I. МОНОГРАФИЯ

1. ЙОРДАНОВА, Гертана. *Хауала. Същност. Типологии за изпиране на пари, финансиране на тероризъм и пролиферация*. В: Библиотека „Сигурност“, № 33. София: Фондация „Институт за национална и международна сигурност“, 2023. ISBN 978-619-7143-14-0. (основен хабилитационен труд)

Монографията изследва и анализира етимологията, същността и особеностите на функциониране на древната Арабска неформална, небанкова, нерегулирана система за превод на парични средства със сетълмент от типа „Хауала“, без физическо прехвърляне на пари в брой. Изследването е проведено на база теренни проучвания на територията на България и Турция, в контекста на потенциални типологии за изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация, както и през теоретичната перцепция на тези типологии като секюритизирани проблеми.

Актуалността и значимостта на избраната за разработване тематика са безспорни, доколкото не съществува концентрирано научно изследване, което да дискутира, анализира, систематизира и класифицира Арабската неформална система „Хауала“ като потенциален риск за националната сигурност (в частност за финансовата сигурност) в случаите, при които посредством практическото ѝ използване, се реализират операции по изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация. Темата представлява интерес за тесен кръг експерти от практиката, служители на разузнавателни, контраразузнавателни и антитерористични звена, както и за широката научна общност.

Изследването е структурирано в увод, три глави, заключение и библиографски списък. Същото се позовава само на открити източници на информация, както и на декласифицирани такива по реда на Закона за защита на класифицираната информация и Правилника за прилагането му.

На база изучаване, анализ и синтезиране на съществуващото знание за произхода на системата „Хауала“ (първа глава) и за използването ѝ като способ за изпиране на пари (втора глава) и финансиране на тероризъм и пролиферация (трета глава), са предложени редица идеи за въвеждане в практиката. Изследването е фокусирано върху:

1. Основните моменти в етимологията на системата и формирането ѝ като концептуализация и *modus operandi* за алтернативно трансгранично прехвърляне на парични средства, без физическо прехвърляне;

2. Дефинирането на „Хауала“ като система, от гледна точка на кибернетичните принципи, в контекста на сигурността;

3. Финансово-счетоводните особености, в т.ч. класификацията на „бели“ и „черни“ транзакции със сетълмент от типа „Хауала“, във връзка с изпирането на пари и финансирането на тероризъм и пролиферация;

4. Основните функционални критерии за съмнителни сделки, операции, клиенти и видове бизнеси, свързани със системата „Хауала“ като типология за изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация;

5. Особеностите на системата „Хауала“ като типология за изпиране на пари, с разгледани конкретни казуси и типологии от практиката;

6. Особеностите на системата „Хауала“ като типология за финансиране на тероризъм и пролиферация, с разгледани конкретни казуси и типологии от практиката;

7. Препоръките на Международната група за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF) относно легализирането, регулирането и контролирането на неформалните, нерегулираните, небанкови системи за прехвърляне на парични средства, както и Международните стандарти за противодействие на изпирането на пари и финансирането на тероризъм и разпространението на оръжия за масово унищожение (февруари 2012 г., т.нар. „Ревизирани препоръки на FATF“), във връзка с трансграничното протичане на операции със сетълмент от типа „Хауала“;

8. Възможната десекюритизация на секюритизирания проблем за изпирането на пари и финансирането на тероризма и пролиферацията чрез системата „Хауала“, посредством по-ефикасно и по-бързо трансгранично сътрудничество между компетентните органи и засилена международна координация;

Първа глава, **„Произход, концептуализация и *modis operandi* на системата „Хауала“**, систематизира основни моменти от историческото детерминиране на „Хауала“ като способ за прехвърляне на парични средства, на разстояние, без физическо прехвърляне на парите. Изведен е произходът на системата от времето на Китайската империя и управлението на династията Тан (618 – 907 г. сл. Хр.), през „Пътя на коприната“ и втория *Pax Sinitica*, Индия (края на VIII в. сл. Хр., средата на XX в.), Кръстоносните походи (IX – XI в. сл. Хр.), основни процеси в Средновековна Европа и зараждането на първите банкоподобни институции. Проследена е и потенциалната връзка на финансирането на операциите от 9/11 в САЩ посредством системата „Хауала“. Изведени са основните функционални характеристики на „Хауала“ като алтернативна система и неформален метод за прехвърляне на парични средства, без физическа доставка. Изяснени са основните финансово-счетоводни елементи и процесния подход на протичане на операциите по сетълмент на парични средства от типа „Хауала“. Изследвани и изяснени са ролите и значенията на основните актори в този древен сетълмент механизъм, а именно: т.нар. „*хауаладар*“ (финансов посредник – агент по паричния сетълмент), *прехвърлителят* (изпращачът на средствата) и *приобретателят* (получателят, бенефициентът на средствата). Детайлно е разгледан стандартният модел на протичане на сетълмент на парични средства от типа „Хауала“, при който клиент „А“ изпраща пари на клиент „Б“. Изяснен е и измененият сетълмент модел, възникнал и актуален след мигрантските потоци от Близкия Изток към Европа от 2015 г. насам, при който клиент „А“ изпраща парични средства на клиент „А прим“, т.е. на себе си. Направена е базова класификация на „бели“ и „черни“ трансакции, от гледна точка на функционалното предназначение на трансферираните средства, сравнени с техния легален произход и легално влагане във финансовата система. В контекста на класификацията на „бели“ и „черни“ Хауала трансакции е отчетена и специфична характеристика на социеталната сигурност на мюсюлманските общности, а именно: съжителството на семейни начала (конкубинат) като хипотеза за извършен грях, т.е. престъплението „прелюбодейство“, по смисъла на Сури „Ал-Исра“, ая 32, „Ал-Фуркан“, ая 68 и „Ан-Нур“, аят 2 от Свещения Коран, както и като обосновано предположение за извършване на потенциални операции от типа „черна Хауала“. Очергани са ролята, мястото и значението на системата „Хауала“ съгласно идеологическата концептуализация на Доктрината на Ислямските (Шариатските) финанси от 70^{-те} години на XX век. Отделено е внимание на проникването на Ислямските финанси в практиките на финансовите, банковите и застрахователните компании в Западна Европа, в контекста на т.нар. „Ислямски финансови прозорци“.

Втора глава, „Системата „Хауала“ като типология за изпиране на пари“, е разработена в резултат на проведените теренни изследвания върху дейността на конкретна хауаладарска мрежа, действаща в рамките на вектора „Сирия – Турция – България“, подвектор „Турция – България“ (с разширен периметър на действие на мрежата: Гърция, Сърбия, Австрия, Германия, Италия, Франция, Белгия, Испания, Великобритания). За нуждите на проведеното теренно изследване и обработка на мета данните е използвана оптимална комбинация от научноизследователски методи: сравнителен метод, структурен и функционален анализ, финансово-счетоводен анализ, графични и статистически методи за проверка на параметрите и процесите в заложените хипотези. Разгледани са тези практически области, които, според тезата и допусканията на изследователя, оказват най-съществено влияние върху риска от потенциално изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация посредством изпълнение на сетълмент на парични средства от типа „Хауала“. Разкрит е профилът на четирима основни участници (актори) и техните роли при потенциално изпиране на пари посредством системата „Хауала“: контролор, събирач (колектор), координатор и прехвърлител. На тази база са идентифицирани съответно четири базови типологии за изпиране на пари: местни фирми съучастнички, регистрирани в местната юрисдикция, които по занятие предлагат услуги по сетълмент на парични средства, от и към платежни и кредитни институции, и прехвърлят пари към трети страни по платежни и банкови сметки, открити на името на контролора (хауаладара) или управлявани от него (чрез пълномощие или по друг легално приет начин; прехвърляне на парични средства в брой на други „клиенти“ на контролора (хауаладара) като се изпълняват отделни входящи парични преводи, на малки по номинал суми, в кратък период от време, с цел легализирането им; внасяне на пари в брой по платежни и банкови сметки, открити в платежна или кредитна институция, на името на контролора (хауаладара) или на друго доверено нему лице, с цел последващо извършване на отделни изходящи парични преводи“ (т.нар. „Модел на кукувичето гнездо“) и физическо движение (прехвърляне) на пари в брой, чрез куриер или муле на пари, както и под формата на товар (стока) за (пре)продажба. Разработени са основни признаци и критерии за съмнителни сделки, операции, клиенти и видове бизнес занимания (по функционален признак), на база три класификационни признака: вид бизнес или обичайно занимание на хауаладара (т.нар. „прикриваща дейност“), произход на хауаладара и действие (поведение) на бенефициента (приобретателя) след получаване на средствата. Въз основа на проведения анализ са направени изводи за националната сигурност, стабилността и репутацията на финансовия сектор. Формулирани са изводи и за конкретни регионални дефинитивни пространства на сигурността, в рамките на които се реализират трансакции със сетълмент от типа „Хауала“. Предложени са потенциални решения на разглеждания секюритизиран проблем (десекуритизация).

Анализирани са в детайли актуални типологии за изпиране на пари в контекста на трафика на мигранти и бежанци. Разгледани са проблемите, свързани с регулаторното несъответствие и нелегалния статус на системата „Хауала“ в ЕС, през призмата на препоръките на FATF относно превенцията на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма в случаите, при които се използват „Хауала“ и други подобни неформални системи и доставчици на паричен сетълмент(2013 г.). Предложени са възможни решения като принос в нормативната уредба и с цел надграждане на съществуващата национална и Европейска правна рамка в областта на противодействието на изпирането на пари и борбата с финансирането на тероризма и разпространението на оръжия за масово унищожение.

Трета глава, „Системата „Хауала“ като типология за финансиране на тероризъм и пролиферация“, е проекция на разглежданата тематика, свързана с

приложението на системата „Хауала“ като типология за финансиране на тероризъм и пролиферация. Изяснена е ролята на системата при такъв тип целенасочени противообществени деяния. Направен е контент анализ на пет основни типологии за финансиране на тероризъм и пролиферация, по открити източници: финансиране на операциите от 9/11 в САЩ от Халид Шейх Муххамед, финансиране на операциите от 9/11 в САЩ от Осама бин Ладин и „Ал-Каеда“, финансиране на „Ислямска държава“ (ДАЕШ), финансиране на тероризъм (казус от Кралство Испания, 2015 г.) и финансиране на тероризъм (казус от Република България, 2019 г.)

В заключението, **„Modus vivendi: Изпиране на пари и финансиране на тероризъм през системата „Хауала“ като секюритизиран проблем. Десекуритизация“**, са предложени варианти за потенциална десекуритизация на разглежданите секюритизирани проблеми, в условията на Третата вълна на сигурността и след ерозията на ценностите по отношение на сигурността (сигурността като благо, а не като услуга). Акцентирано е, че борбата срещу финансовите злоупотреби, измамите, изпирането на пари и предоставянето на средства за извършване на терористични престъпления и финансиране на пролиферация на ядрени оръжия и всякакви оръжейни технологии за масово поразяване, през неформални, нерегулирани, небанкови системи със сетълмент на парични средства от типа „Хауала“, изисква нов холистичен и синергиен подход за устойчиво развитие в сигурността и обществото. Той трябва да интегрира в себе си, както досегашните успешни модели за превенция, противодействие и разкриване на тези престъпления, така и нови, неизползвани до момента, вкл. клинични и експериментални, методи от други професионални области, като умножи ефектите им. Доколкото става въпрос за икономически и финансови процеси, обект на динамично развитие и многофакторно въздействие, в латентни условия, единствено времето, в хронологичен аспект, би могло да докаже или отхвърли верността на допусканията в изследването. Същото би могло да послужи като своеобразна отправна точка за последващи анализи и разсъждения по така дефинирания секюритизиран проблем, тъй като от методологическа и научноизследователска гледна точка дискурсите на системата „Хауала“, като проблем на финансовата сигурност се поставят за първи път в такава концептуална рамка. Изнесеното не изчерпва дискурсите ѝ. Напротив, отваря пространство за нови изследователски хоризонти.

Изследването доразвива и надгражда съществуващи теоретични и практико-експертни разработки относно използването на системата „Хауала“ като типология за изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация. Поставен е фокус върху значението на превенцията, предотвратяването, мониторинга (ранно сигнализиране и предупреждение) и противодействието на потенциални операции, касаещи изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация, чрез изпълнение на сетълмент на парични средства от типа „Хауала“, в контекста на политиката за защита на националната сигурност, както и на целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор. Обърнато е внимание на необходимостта от практическо криминализиране на някои деяния, свързани с използването на системата „Хауала“ (операции от типа „черна Хауала“).

Целта на монографичното изследване е да изведе нерегламентираното използване на системата „Хауала“ като потенциална заплаха за финансовата и икономическа сигурност на системите за сигурност, извън случаите на операции от типа „Бяла Хауала“, в дефинитивното пространство на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и пролиферацията (както по административноправен, така и по наказателноправен ред). В допълнение, монографията си поставя за цел да предложи възможни практически решения за промени в нормативната уредба, повишаване на оперативния капацитет и потенциал на разследващите в антитерористичните органи, в

разузнавателните и контраразузнавателните служби, както и засилване на контролните функции спрямо протичащите трансакции по трансгранично прехвърляне на парични средства със сетълмент от типа „Хауала“.

Монографията е създадена като завършено концентрирано научно изследване с широк практикоприложен характер. Същата може да се използва както при обучението на студенти в областта на противодействието на изпирането на пари, финансирането на тероризма, радикализацията и пролиферацията, така и за нуждите на последващите специализирани професионални обучения на служителите от антитерористични звена, разузнавателни и контраразузнавателни служби. В допълнение, резултатите от изследването могат да послужат за усъвършенстване на действащата нормативна уредба и наднационалните регулации, както и за последващото квалифициране на изцяло ново престъпление, което да запълни съществуващата празнота в правния мир в Република България.

Монографичният труд е издаден след получаване на ОНС „Доктор“ и не повтаря тематиката и научните изследвания от предметната област на конкурса за „Доцент“.

Научни и научно-приложни приноси от хабилитационния труд:

Научни

1. Обогатена е науката за сигурността с ново теоретично знание за същността, етимологията и финансово-счетоводната същност на Арабската неформална система за парични преводи със сетълмент от типа „Хауала“, в контекста на сигурността.

2. Структурирана е нова система от знания, под формата на методология за оценка и управление на риска при протичане на операции по сетълмент на парични средства от типа „Хауала“ (като се следват изведените признаци и критерии), в случаите, при които същата се използва като типология за изпиране на пари и финансиране на тероризъм и пролиферация, която с успех може да се използва за защита на националната и международната финансова сигурност.

3. Предложена е класификация и систематизация, по функционален признак, на различни видове бизнеси и практически занимания, които структурират ново знание за управлението на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризъм и конструират система от критерии и показатели за съмнителни сделки, операции и клиенти, при извършване на сетълмент на парични средства от типа „Хауала“.

Практико-приложни

1. Направена е обоснована връзка (предположение) между т.нар. „Черни Хауала“ операции като потенциални операции по изпиране на пари и финансиране на тероризъм.

2. Конструирана е система от критерии и показатели за съмнителни сделки, операции и клиенти, при извършване на сетълмент на парични средства от типа „Хауала“, която да бъде от полза на разследващи лица и органи от разузнавателните, контраразузнавателните и антитерористичните звена на службите за сигурност.

3. Дефинирани са основни елементи от характера на трансакциите по прехвърляне на парични средства със сетълмент от типа „Хауала“ като криминално деяние, което би могло да бъде инкриминирано и дефинирано като изцяло ново престъпление..

4. Изяснени са конкретни роли в рамките на сетълмент процеса по прехвърляне на парични средства със сетълмент от типа „Хауала“ в случаите, при които става въпрос за изпиране на пари, които могат да бъдат от полза на разследващи лица и органи от разузнавателните, контраразузнавателните и антитерористичните звена на службите за сигурност.

5. Разработени са материали за въвеждане на нова учебна дисциплина „Ислямски финанси“ за подготовка на студенти или специализанти в курсове за последваща професионална подготовка и квалификация на служители на служби за сигурност

II. ПУБЛИКУВАНА КНИГА НА БАЗАТА НА ЗАЩИТЕН ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД ЗА ПРИСЪЖДАНЕ НА ОНС „ДОКТОР“

1. **ЙОРДАНОВА**, Гергана. *Модел за управление на суверенния дълг*. В: Библиотека „Сигурност“, № 32. София: Фондация „Институт за национална и международна сигурност“, 2022. ISBN 978-619-7143-15-7.

Монографията резюмира научно изследване, разработено въз основа на дисертационния труд на автора за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“, в област на висше образование 9. Сигурност и отбрана, професионално направление 9.1. Национална сигурност, защитен във Военна академия „Георги Стойков Раковски“ – София през януари 2016 г.

Монографията изследва иновативен за българската практика модел за управление на суверенни дългове, като се базира на някои слабости в действащия модел, прилаган в Република България: емисионна функция на Министерство на финансите, от една страна, и агентска функция на Българска народна банка, по вътрешен държавен дълг, и на международни централни депозитари на ценни книжа, по външен държавен дълг, от друга.

Предмет на изследване са извършените активни инвестиционни операции по обекта и динамиката им, интерполирани/екстраполирани спрямо конюнктурната икономическа сигурност. Изследователската цел е да се анализира суверенният дълг като се разкрият и докажат пренебрегваните му синергетични отражения върху финансовата и икономическа сигурност на България и върху националната сигурност на сигурност, като цяло. Приложната цел на изследването е да предложи критични алтернативи за рационализиране на действащия модел на мениджмънт по суверенни дългове, проектирайки предизвикателствата на динамичната геоикономическа среда за сигурност, в условията на Третата вълна на сигурността, в началото на ХХІ век.

Тезата, която отстоява монографията е, че съществуват предпоставки за възникване на рискове и заплахи пред националната сигурност на Република България поради неосъзнаването, неразбирането на суверенния дълг като фактор на системата за национална сигурност, в мултидисциплинарен дискурс. Резултатите от изследването показват, че съществува риск за националната сигурност от недалновидното поемане на нови финансови задължения, несъобразени с икономическата мощ (капацитет от икономически възможности) на системата на публичните финанси и нивото на Фискалния резерв. Изследването показва още, че са налице някои слабости в действащия модел на управление на суверенния дълг в Република България. Като възможност за десекюритизация на така дефинирания секюритизиран проблем, в монографията са посочени два алтернативни метода за разрешаването му:

1. Въвеждане на иновативен модел на дългов мениджмънт, посредством Консултантски борд с участието на Комисия за финансов надзор, Държавна агенция „Разузнаване“, Държавна агенция „Национална сигурност“ и служба „Военно разузнаване“ при Министерство на отбраната;

2. Създаване на автономна и независима публична Агенция за управление на държавния дълг, която да съчетае действащите в момента емисионна и агентска функции на Министерство на финансите и Българската народна банка.

III. СТАТИИ В НАУЧНИ СПИСАНИЯ

1. YORDANOVA, Gergana. Sovereign Debt as Emerging Challenge of Hybrid Warfare = Суверенният дълг като развиващо се предизвикателство на хибридна война. *Information and Security: An International Journal* [online]. 2018, volume 39(2), pp. 183-194. eISSN 1314-2119. Available from: <https://procon.bg/article/sovereign-debt-emerging-challenge-hybrid-warfare>

Статията разглежда секюритизирания проблем за управлението на суверенния дълг, пречупен през теоретичния модус на динамичната среда за сигурност и различните хибридни заплахи и рискове за сигурността, както от военен, така и от невоенен характер. Тя следва възгледа, че възникващите предизвикателства в бюджетния дефицит, покрит чрез новоемитиран суверенен дълг, стават все по-открити за хибридно влияние. Застъпено е допускането, че разнообразните ресурси за финансиране на дефицитни държавни бюджети, променливите геикономически полюси и военните противопоставяния превръщат дълговия ливъридж в ефективна маневра за геостратегически действия срещу стабилността на финансовите системи. На тази база, статията доразвива тезата, че поемането на нов суверенен дълг може да се разглежда и като хибридна заплаха за сигурността на държавата.

IV. ДОКЛАДИ, ИЗНЕСЕНИ НА НАЦИОНАЛНА И МЕЖДУНАРОДНИ НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ

1. YORDANOVA, Gergana. On Geopolitics of Islamic Finance in Christian Europe: Statements and Assumptions = Геополитиката на ислямските финанси в християнска Европа. В: *Сборник с доклади от юбилейната международна научна конференция „Сигурност и икономика в несигурния свят - дилеми и предизвикателства“*, 7 декември 2018 [онлайн]. Пловдив: Издателски комплекс ВУСИ, 2019, с. 230-236. ISBN 78-619-7343-24-3. Достъпен на: <https://bit.ly/3cfxKrT>

Статията разглежда принципния въпрос за развиващата се геоикономическа интеграция на мигрантите от мюсюлманския етнос в Европа, в контекста на интегрирането на техните традиции и навици по отношение на икономически, финансови и платежни операции. Изследването цели да проучи разнородната дейност на новите „Ислямски прозорци“ на кредитните институции в Европа и услугите, които те предоставят в полза на мигрантите, а така също и на традиционното християнско население. Докладът описва някои въздействия и първи ефекти след въвеждането в Европа на модела на т.нар. „Ислямски банки“ и редица услуги, предлагани от тях, в контекста на практическата интеграция на новите граждани на Западното общество.

2. ЙОРДАНОВА, Гергана. Новите геополитически реалности: Православна Русия и курсът към Ислямските финанси. В: *Сборник доклади от Научна конференция „Актуални проблеми на сигурността“ 25-26 октомври 2018 година: [CD]*. Велико Търново: Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2018, с. 121-129. ISSN 2367-7473.

Докладът се фокусира върху променената геополитическа ситуация след налагането на редица ограничителни мерки и санкции срещу Руската федерация, от страна на ЕС през 2018 г. Взето е предвид и охладняването на геополитическите и геоикономическите отношения между Русия и Запада. В този контекст, логично е интересът на западните банки към кредитополучатели от Русия да намалее, а интересът на руските финансови контрагенти към външно финансиране и свеж ликвиден ресурс от Изток – да нарасне. Поради тази причина курсът към обръщане към Ислямските финанси е интересен за изследване и анализиране процес, който, в средносрочна перспективна, успешно би могъл да запълни така отворилата се нова ниша за свеж ликвиден ресурс на банковия пазар в Руската федерация като традиционна християнска конфесия. Докладът систематизира някои възможни ползи за Русия при преодоляване на дефицитното финансиране от ЕС посредством използване на Ислямски (Шариатски) финанси.

3. ЙОРДАНОВА, Гергана. Геополитиката на Ислямските финанси в християнска Германия. В: *Сборник доклади от Научна конференция „Актуални проблеми на сигурността“ 25-26 октомври 2018 година: [CD]*. Велико Търново: Издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, 2018, с. 130-135. ISSN 2367-7473.

Цивилизационната интеграция на бежанците и икономическите мигранти във Федерална Република Германия, с държави на произход от Широкия Близък Изток и Северна Африка, с мюсюлманско вероизповедание, включва и интеграция на техните традиции и навици по отношение на банкови и платежни операции. Доколкото легалният статус на тези хора в приемащите държави е фактор и условие за използване на местните банкови, финансови и платежни услуги и системи, то редица кредитни институции от

Близкия Изток, опериращи съгласно правилата и принципите на Шариата, „последваха“ своите клиенти в Западна Европа, въвеждайки частично някои свои традиционни продукти и услуги от портфолиото на Ислямските финанси. Докладът разглежда тези финансови иновации за ЕС, в т.ч. дейността на първите кредитни институции в ЕС от Ислямски тип (по примера на Германия). Описа ни са въздействията и първите практически резултати от дейността им в Германия - държавата-членка, която прие най-много бежанци и нелегални икономически мигранти от мюсюлмански произход и която изпълнява редица мерки и програми за тяхната реална интеграция в Западното общество.

4. YORDANOVA, Gergana. Islamic Finance as an Asymmetrical Threat to the Financial Security of Europe. В: *Предизвикателствата пред ЕС и НАТО в контекста на радикализацията, тероризма и миграцията: сборник доклади от Международна научна конференция 11-12 април 2018, София*. Ч. 1. София: Военна академия „Георги Стойков Раковски“, 2018, с. 174-181. ISBN 978-619-7478-18-1

Статията се фокусира върху цивилизационното противопоставяне между Изтока и Запада, в контекста на миграционните потоци от Близкия Изток и Северна Африка, което има различни геоикономически кодове. Доколкото един от тези фундаменти се явяват т.нар. „Ислямски финанси“, то трайното им навлизане в банковите и финансови практики в Европа представлява научноизследователски интерес от най-висока степен. Докладът анализира проявлението на Ислямските финанси в Европа, като вид нетрадиционна, асиметрична заплаха срещу финансовата ѝ сигурност.

5. ЙОРДАНОВА, Гергана. Как „Ислямска държава“ финансира дейността си. В: *Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната: Сборник доклади от годишната научна конференция на факултет „Национална сигурност и отбрана“ 18-19 май 2017 г.* Ч. 1. София: Военна академия „Георги Стойков Раковски“, 2017, с. 160-164. ISBN 978-954-9348-92-7.

Докладът проследява основните източници, генериращи приходи за терористичната групировка „Ислямска държава“ и финансиращи, по централизиран начин, радикалната ѝ дейност. Изследването се базира на първата класификация и систематизация, направена от Работната група за финансово действие срещу изпирането на пари (FATF) през 2015 г., като акцентира на първите пет основни приходоизточници: незаконни облаги от окупираните суверенни територии; отвлечения на хора с цел откуп, робство и препродажба на роби; материална помощ от наетите чуждестранни бойци; 4. акумулирани средства чрез съвременните платежни, клиринг и сетълмент системи, социални и комуникационни мрежи и канали и дарения от неправителствени организации.

6. ЙОРДАНОВА, Гергана. Влияние на системата „Хауала“ върху финансовите трансакции на Балканите в контекста на миграционните потоци: Примерът на България. В: *Сборник от Научна конференция „Балканите в променящата се среда за сигурност“, Пловдив, 5 ноември 2016 г.* Пловдив: Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2016, с. 129-144. ISBN 978-619-202-209-9.

Докладът анализира усложнената геополитическа ситуация в Близкия Изток и Северна Африка като генератор на нови финансови предизвикателства пред балканските държави. Сред тях се открояват различните трансфери на парични средства, при които навлизат средства, както по отношение на извършвани сетълмент операции от типа „Бяла Хауала“ (за ежедневна издръжка на мигранти и бежанци), така и за финансиране на

тероризъм и радикална терористична дейност, от типа „Черна Хауала“. Изследването се фокусира върху тези притеснителни тенденции в регионалното геополитическо пространство, като фактор на промяна на картата на финансовите транзакции в региона (Балкански полуостров, по примера на България). Докладът извежда на преден план необходимостта от предприемане на нови мерки и ефективни подходи, от страна на регулаторните и контролни органи, с цел гарантиране на икономическата и финансова сигурност на държавите, в чиято юрисдикция се провеждат тези операции.

7. ЙОРДАНОВА, Гергана. Нови сетълмент механизми от типа „Хауала“ в контекста на прането на пари и финансирането на тероризма. *Сборник от VIII Международна научна конференция „Научните изследвания - ключов фактор за придобиване на нови отбранителни способности“.* Международно отбранително изложение „Хемус“. Пловдив, 25 - 28 май 2016 г. София: Военна Академия „Георги Стойков Раковски“, 2016, с. 344-353. ISSN 1312-2916.

Докладът разглежда проявлението на мигрантските и бежански потоци от Близкия изток към Западна Европа през перцепцията на новите рискове и заплахи за системите за икономическа и финансова сигурност на приемащите държави, които те генерират. Акцент е поставен на практическото използване на Арабската неформална, небанкова, нерегулирана системата за прехвърляне на парични средства, със сетълмент от типа „Хауала“, която традиционно е по-популярна и по-широко използвана в Близкия Изток. Докладът разглежда първите опити за вграждане на транзакциите от типа „Хауала“ в паричните и платежните практики в Европа, както и потенциалното ѝ вписване в нормативно установените практики на платежни и сетълмент системи, включително и в модифициран *modus operandi*.

8. ЙОРДАНОВА, Гергана. Трупането на дълг като хибридна заплаха в съвременните конфликти. *Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната: Сборник доклади от Годишна научна конференция на факултет „Национална и международна сигурност“ 19-20 май 2016.* Ч. 1. София: Военна академия „Георги Стойков Раковски“, 2017, с. 175-182. ISBN 987-954-9248-84-2.

Докладът разглежда динамичната среда за сигурност като практически синергетичен резултат на кумулативно действащи множество хибридни заплахи, от военен и невоенен характер. Сред тях, все по-силно открояващи се, се явява предизвикателствата, свързани с покриване на бюджетния дефицита посредством дългово финансиране. Разнообразните източници на дефицитно бюджетно финансиране, силните и слаби геоикономически полюси в света и военното противоборство между тях, създават предпоставки и условия за превръщане „лоста на дълга“ в ефективен маньовър на редица геостратегически действия срещу стабилността на финансовата система. Поради изложеното докладът, не без основание, приема тезата, че трупането на дълг, несъразмерно с икономическата мощ на държавата, се превръща в хибридна заплаха за нейната сигурност, идваща от кредитиращия я геополитически субект.

9. ЙОРДАНОВА, Гергана. Генериране на финансова сигурност чрез реформиране на механизмите за прехвърляне на парични средства в ЕС в контекста на миграционните потоци. В: *Европа през 21 век: Регионалната сигурност и необходимите реформи в Европейския съюз: Сборник с доклади и научни съобщения от международна кръгла маса [организирана от департамент „Национална и международна сигурност“ на Нов български университет]:* [CD]. София: Нов

български университет, 2017, Т. 4, с. 370-374. Наука, образование, сигурност. ISBN 978-954-535-953-8.

Докладът разглежда актуалния процес на засилване на миграционните потоци към Европа, които генерират нови предизвикателства пред финансовата сигурност на приемащите държави. Сред тях са новите тенденции на протичане на транзакциите, касаещи прехвърляне на парични средства. В една част от наблюдаваните случаи се касае за ликвидна подкрепа на бежанците и икономическите мигранти. Но успоредно с тези законни операции, протичат и много преводи на парични средства, чийто произход е неизяснен или труден за доказване, които увреждат целостта, стабилността и репутацията на финансовия сектор и застрашават вътрешната сигурност. Докладът акцентира на необходимостта от прилагане на реформи в регулаторните и технически механизми, по които се извършва прехвърлянето на парични средства в Общността с цел предотвратяване на рисковете и заплахите пред единството и целостта на вътрешния пазар и на развитието на процесите в международната сигурност.

10. YORDANOVA, Gergana. Sovereign Debt Reforming Versus Hybrid Threats: The Case of Ukraine's Debt to Russia = Реформиране на суверенния дълг срещу хибридните заплахи. /G. Yordanova// Модернизация управлѐния националною економікою: зб. матеріалів IV Міжнародная научно-практическа конференция, 25–26 листопад 2016 р./Министерство освіти і науки України, ДВНЗ „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана“ [та ін.] ; редкол.: І. Й. Малий (голова) [та ін.]. – Київ: КНЕУ, 2016.. В: *Інституційний репозитарій Державного вищого навчального закладу „Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана“* [онлайн]. 2016, с. 44-47. ISSN 2411-4383. Достъпен на: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/20067>

Докладът разглежда секюритизирания въпрос относно суверенния дълг на Украйна към Руската федерация, в контекста на съвременните постсъветски хибридни заплахи и тяхното въздействие върху модернизацията на националната икономика и макроикономическата стабилизация. Изследването се фокусира върху (гео)икономическите измерения на украинския процес на пасивно управление на дълга и неговите (гео)политически и военни последици за отношенията с Руската федерация. Целта е да се очертаят геополитическите координати на суверенния дълг, като хибридна заплаха, която бързо нараства, не само в контекста на дълга на Украйна към Русия, но и на сцената на съвременните геополитически и геоикономически конфликти, през перцепцията на световната дългова криза.

гр. Пловдив
10.01.2023 г.

Ас. д-р ГЕРГАНА Д. ЙОРДАНОВА